

Komentari zaprimljeni u javnoj raspravi

Javna rasprava održana: 13.3.2017-12.4.2017

Dokument u javnoj raspravi: Nacrt plana razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa u gradovima Buzetu i Pazinu, te općinama Cerovlje, Gračišće, Karojba, Lanišće, Lupoglav, Motovun i Sveti Petar u Šumi v.3.2

Komentare dostavio: Vipnet d.o.o.

Komentari zaprimljeni: 12.4.2017.

Komentar operatora	Odgovor NP
Kategorija: Lokacija demarkacijskih točaka	
<p>PRŠI mora definirati jednu ili više demarkacijskih točaka za klaster koji opisuje. U PRŠI-u za klaster na području Grada Buzeta i Pazina, te općinama Cerovlje, Gračišće, Karojba, Lanišće, Lupoglav, Motovun i Sveti Petar u Šumi (u nastavku: klaster) predlaže se veći broj demarkacijskih točaka prema agregacijskoj mreži, točnije devet, za svaku općinu po jedan.</p> <p>Smatramo da devet demarkacijskih točaka nije opravdano jer takav način projektiranja mreže postavlja pred operatore dodatne tehničke i financijske zahtjeve u projektiranju i izgradnji mreže. Dodatno takvim projektiranjem pogoduje se operatoru s najraširenijom agregacijskom mrežom te se povećava trošak ostalim operatorima koji grade pristupnu mrežu.</p> <p>Umjesto devet demarkacijskih točaka predlažemo da se za cijeli klaster definiraju dvije demarkacijske točke u Pazinu i Buzetu, koja će ujedno biti MPoP za klaster, odnosno pristupni čvor FTTH mreže, istovremeno i granični čvor prema agregacijskoj mreži, na koji se spajaju drugi operatori. Na taj način se postiže maksimalni sinergijski efekt optimizacije troška izgradnje mreže, a što je i jedno od načela iz ONP-a, na način kako slijedi:</p> <p>a) povezivanje s agregacijskom mrežom se realizira kroz dvije točke pri čemu klaster dobiva cjelovito rješenje;</p> <p>b) definiranjem dvije demarkacijske točke mreža postaje otvorenija prema drugim operatorima. Na taj način otvara im se mogućnost da iz jedne točke tj. s jednog mjesta pristupe putem veleprodajne bitstream usluge korisnicima cijelog klastera. Pri tome se smanjuje trošak aktivne opreme za pružanje usluga krajnjem korisniku, koju postavlja operator, jer se oprema smješta na dva a ne devet mjesta;</p> <p>c) povezano s prethodnim navedenim smanjuju se troškovi električnog priključka, potroške električne energije i održavanja, stoga je manje demarkacijskih točaka ekološki prihvatljivije;</p>	<p>Primjedba se odbacuje.</p> <p>Prijedlog smanjenja broja demarkacijskih točaka nije u skladu sa nacrtom NP BBI-a koji predviđa devet demarkacijskih točaka koje moraju biti definirane na razini adresa po napatku NOP-a.</p> <p>Demarkacijske točke su definirane unutar postojećih objekata u vlasništvu JLS-ova koji sudjeluju u projektu.</p>

d) definiranje dvije demarkacijske točke znači manje troškove izgradnje što u konačnici znači i manje potrebne državne potpore;

e) manji operativni troškovi održavanja i korištenja znače bolju održivost projekta odnosno atraktivniji investicijski potencijal za operatora-partnera, a što je preduvjet za dugoročniji razvoj klastera. Navedeno znači manje, ne samo inicijalnih troškova, već i manje stalnih troškova tijekom cijelog životnog vijeka mreže što uključuje troškove najma prostora, električne energije, klime, aktivne opreme, UPS, agregata, te održavanje svih navedenih stavki.

Ističemo da Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (u nastavku: HAKOM) potvrđuje da je potrebno efikasnije graditi uz što manje troškova. Dodatno HAKOM prati razvoj tehnoloških rješenja uz osiguravanje ravnomjernog tržišnog natjecanja i osiguranje od postojanja bilo kakvih elemenata dominacije (detalji su raspoloživi na: https://www.hakom.hr/UserDocsImages/2017/izvjesca_i_planovi/Godišnji%20program%20rada%20HAKOM-a%20za%202017.pdf). Vezano za mikrolokaciju demarkacijskih točaka u poglavlju 7 „Lokacije demarkacijskih točaka prema agregacijskoj mreži“ str. 147 PRŠI navedeno je:

„Mikrolokacije agregacijskih čvorova definirane su na način da su smještene na istu lokaciju u kojoj se agregira sva infrastruktura pristupne mreže koja je predmet projekta (distribucijski čvorovi pristupne mreže).

Shodno poglavlju 2.4.2. ONP-a, lokacije demarkacijskih točaka verificirat će se kroz postupak javne rasprave kao i koordinacijom s NOP-om koji vodi računa da lokacije demarkacijskih točaka prema agregacijskoj mreži budu usklađene s planom implementacije paralelnog NP-BBI programa“

S tim u vezi skrećemo pažnju na činjenicu da trenutno još nije moguće ostvariti koordinaciju s projektom izgradnje nacionalne agregacijske infrastrukture koji je predviđen programom Nacionalni program razvoja širokopojasne agregacijske infrastrukture u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganje, kao preduvjet razvoja pristupnih mreža novih generacija (u nastavku NP-BBI) koji bi trebao osigurati dostupnost dostatnih kapaciteta agregacijske mreže na PRŠI-em predviđenim lokacijama demarkacijskih točaka. Naime NP BBI još uvijek nije verificiran od strane Europske komisije a trenutni terminski plan izgradnje agregacijske mreže ne predviđa njezinu operativnu fazu proje 2020. godine.

Dodatno, u PRŠI-u se pretpostavlja da će distribucijski čvorovi biti implementirani u postojećim čvorovima Hrvatskog Telekomu d.d. Smatramo da ova pretpostavka narušava neutralnost i sužava prostor za efikasnija i bolja rješenja. Naime, moguće je da operatorima pristup tim čvorovima neće biti potreban ili da u njima nema mjesta za dodatnog operatora.

Slijedom navedenog, predlažemo novu definiciju primijenjene pretpostavke „Mikrolokacije agregacijskih čvorova bit će definirane na način da su smještene na optimalnu lokaciju u kojoj se agregira sva infrastruktura pristupne mreže koja je predmet projekta (distribucijski čvor pristupne mreže).

Kategorija: Struktura i razina maloprodajnih paketa	
<p>U poglavlju 10 PRŠI „Specifikacija zahtijevane minimalne razine pruženih maloprodajnih usluga“ VIPnet podržava zahtijevanu razinu osnovne usluge u vidu pristupa internetu velikim brzinama u oba smjera (downstream i upstream).</p> <p>Dodatno u Tablici 72 PRŠI stoji da je minimalna brzina pružene usluge interneta 40Mbit/s, a obzirom na činjenicu da je tablica zasnovana na pretpostavci da postoji nova NGA mreža, očekivana brzina bi u tablici slijedom toga trebala biti definirana kao 100 Mbit/s.</p> <p>U istoj tablici se pod minimalne usluge ubrajaju i napredne usluge; npr. cloud usluge, koje nisu definirane, već su isključivo generički opisane. U koliko je VIPnetovo razumijevanje napredne usluge jednako razumijevanju NP-a, u tom slučaju takve usluge ne bi trebale stajati pod minimalne usluge Trio paketa, koji uključuje TV, Telefon i internet uslugu. Ukoliko napredne usluge uključimo u minimalne, time će izračun prosječne cijene po paketu biti znatno veći, jer se ne radi o standardnim uslugama privatnih korisnika. Uključivanjem naprednih usluga u standardnu uslugu uz previsoku cijenu od 300 kn dobiva se kriva slika budućih prihoda s jedne strane, a s druge nemogućnost ostvarenja procijenjene razine prezentacije u PRŠI-u.</p>	<p>Primjedba se odbacuje.</p> <p>ONP u poglavlju 2.2 izričito navodi da minimalna brzina NGA širokopojasnog pristupa koja mora biti podržana na mrežama izgrađenim uz potpore u sklopu Okvirnog program iznosi 40 Mbit/s (download) odnosno 5 Mbit/s (upload). Ovime se ne sprječava operatore da na razini maloprodajnih paketa ponude i veće brzine, uključujući i onu od 100 Mbit/s, tamo gdje je ista dostupna.</p> <p>Predviđena cijena maloprodajnog paketa nije uključena u procjenu prihoda i kasnije financijske analize odnosno promatrani prihod se ne zasniva na istoj: Promatrani prihod u financijskoj analizi se zasniva samo na veleprodajnoj naknadi.</p>
Kategorija: Veleprodajni uvjeti pristupa	
<p>U poglavlju 11 PRŠI-ja navodi se tablica mogućih veleprodajnih proizvoda po tehnologijama (Tablica 73), ali se u tekstu nakon tablice, detaljnije propisuje obveze isključivo za FTTH P2P tehnologiju, VIPnet predlaže da se, dosljednosti radi, na jednak način propišu obveze i za druge tehnologije kako bi na jasan i transparentan način bile definirane sve veleprodajne usluge koje će biti dostupne na novoizgrađenoj mreži.</p> <p>Ovisno o načinu gradnje mreže, posljedično će sve veleprodajne usluge na pasivnom i aktivnom sloju koje su navedene u poglavlju 2.5.3. ONP-a (Veleprodajni uvjeti pristupa), odnosno poglavlju 11 PRŠI-a morati biti podržane.</p> <p>Vezano uz načela određivanja veleprodajnih naknada, VIPnet ističe da je za većinu veleprodajnih usluga HAKOM već odredio iznose naknade te će se iste, sukladno uputama iz ONP-a, Smjernicama HAKOM-a o načelima veleprodajnih pristupa i veleprodajnog određivanja naknada te opisu iz poglavlja 11.nacrta PRŠI-ja, primjenjivati i za veleprodajne usluge na novoizgrađenoj mreži.</p> <p>Prema tome VIPnet ostavlja mogućnost određivanja i drugačijih naknada ovisno o tržišnim trendovima i razvoju određenih veleprodajnih usluga s obzirom da se finalizacija mreže očekuje 2020. godine, a ONP-om je određeno da je najkasnije 6 mjeseci prije finalizacije izgradnje mreže potrebno s HAKOM-om finalizirati veleprodajni model i odgovarajuće naknade.</p>	<p>Primjedba se djelomično prihvaća.</p> <p>U konačnoj verziji Plana biti će obrisani sporni tekst ispod Tablice 73. koji detaljnije opisuje veleprodajne usluge samo za FTTH P2P tehnologiju.</p>

Kategorija: Korištenje postojeće infrastrukture	
Sukladno toči 6. Obavijesti o pokretanju javne rasprave o nacrtu plana razvoja širokopojasne infrastrukture, na navedenom području obuhvata ovog projekta VIPnet nema postojeće vlastite elektroničke komunikacijske infrastrukture.	Nema primjedbi.
Kategorija: Ostalo	
<p>Odgovor NPU na pitanje br.2 iz Obavijesti o pokretanju javne rasprave o nacrtu plana razvoja širokopojasne infrastrukture:</p> <p>Sukladno članku 8. Stavka 4. Pravilnika o svjetlovodnim distribucijskim mrežama, NN 57/14 (SDM), VIPnet je namjera postavljanja (gradnje) svjetlovodne distribucijske mreže pisanim putem i u elektronskom obliku najavio HAKOMu. Cjeloviti dokumenti Objave namjere gradnje nalaze se u Prilogu 5 ovog dokumenta. Svi podaci o namjerama VIPnetove gradnje dostupni su, u skladu s Pravilnikom o SDMu, naHAKOM-vim internetskim stranicama http://mapiranje.hakom.hr/hr-HR/SvjetlovodnaMreza te na internetskoj stranici VIPneta http://www.vipnet.hr/izvođenje-građevinskih-radova.</p> <p>U nastavku dajemo osnovne podatke iz najave gradnje:</p> <p>Pazin – Jurja Dobrile Područje/teritorij obuhvata SDM (km2): 0,115 Broj postojećih i planiranih stanova, poslovnih prostora i drugih subjekata na području obuhvata: 380 Adresa i vrsta distribucijskog čvora: Dr. Jurja Dobrile 5, Vanjski ormarić</p> <p>Pazin Područje/teritorij obuhvata SDM (hm2): 0,065 Broj postojećih i planiranih stanova, poslovnih prostora i drugih subjekata na području obuhvata: 300 Adresa i vrsta distribucijskog čvora: Muntriljska 5, Vanjski ormarić</p> <p>Detalji su raspoloživi u tablici vašeg Upitnika za operatore, Prilog 4 (adresa i prateći podaci kojima operatori dokazuju mogućnost pružanja širokopojasnog pristupa s predmetnim brzinama). Podaci navedeni u Prilogu 4 predstavljaju poslovnu tajnu VIPneta te Vas stoga molimo da s njima postupate sukladno primjenjivim propisima.</p> <p>Vezano uz planiranu strukturu i cijene planiranih maloprodajnih (paketa) usluga koje će nuditi krajnjim korisnicima usluga posredstvom predmetnih NGA mreža, VIPnet će istu definirati sukladno trendu određivanja cijena maloprodajnih usluga, koje je moguće da će se mijenjati, ovisno o tržišnim okolnostima i potražnji krajnjih korisnika.</p>	Primljeno na znanje.

Komentari na PRŠI:							
<p>Točka 8.1 Širokopolasne tehnologije</p> <p>U PRŠI-u na stranici 152 stoji „Ostvarive brzine VDSL-om su od 50 Mbit/s do 100 Mbit/s uz mogućnosti simetričnih brzina u oba smjera“ a na stranici 158. Stoji: „Primjenom VDSL-a neće biti moguće ostvariti cilj DAE od 50% korisnika ultrabrzog pristupa. Dodatno, očekivane brzine praktično je moguće postići samo na paričnim petljama kraćim od 1.000 m...“</p> <p>Nastavno je pojašnjenje VIPneta vezano za gornje tvrdnje.</p> <p>Prethodni navodi iz PRŠI prema mišljenju VIPneta nisu utemeljeni. Naime, VDSL tehnologija, čak i na jako kratkim udaljenostima od krajnjih korisnika ne može omogućiti brzinu od 100 Mbit/s, a pogotovo ne može omogućiti simetrične brzine. Ako bi uz VDSL primijenili i određene tehnologije koje omogućuju veće brzine na bakrenoj pristupnoj mreži (vectoring ili G.fast), navedeno rješenje bi zahtijevalo postavljanje aktivne opreme još bliže krajnjim korisnicima (do 200 m), odnosno postavljanje velikog broja uličnih ormarića za smještaj takve opreme, što svakako poskupljuje gradnju takve mreže i predstavlja neučinkovitu gradnju.</p> <p>Apsolutno podržavamo tvrdnju PRŠIa da primjenom VDSL-a neće biti moguće ostvariti cilj DAE od 50% korisnika ultrabrzog pristupa. Isto temeljimo na relevantnoj studiji Mikac V. Et al., Capacity analysis of RT-based VDSL2 copper access networks, In Proc. Of SoftCOM 2014 Conference, Split, Croatia, p.p. 1-5. Sept. 17-19, 2014, FER. Predmetna studija navodi preporučene vrijednosti parametara za implementaciju raznih tehnologija (xDSL), a rezultati su podržani laboratorijskim mjerenjima. Prikazani rezultati navedeni su kao korisne informacije za projektante i relevantne regulatorne agencije. U studiji se, u poglavlju 4C (Optimal VDSL2 profiles for the FTTN applications) navode rezultate ispitivanja, prema kojima se brzina kojima se definira sivo područje (30Mbit/s na postojećoj i 40Mbit/s na novoj infrastrukturi) mogu postojati na udaljenosti od 300 m od čvora pristupne mreže.</p> <p>Više detalja po ovom pitanju možete pronaći u Prilogu 3.</p> <p>VIPnet svakako preporuča NPU da u skladu s raspoloživim podacima provjeri stvarnu dostupnost usluga brzog i ultra brzog interneta na području obuhvata projekta, odnosno ispravno definira eventualne sive zone, kako neki krajnji korisnici ne bi neopravdano izostali iz obuhvata projekta.</p>	<p>Primjedba se djelomično prihvaća.</p> <p>U konačnoj verziji Plana biti će obrisana tvrdnja o simetričnim brzinama.</p> <p>Parične petlje podijeljene su u 3 kategorije:</p> <table border="1" data-bbox="1314 431 1892 829"> <tbody> <tr> <td data-bbox="1314 431 1570 565">Kratke pretplatničke petlje</td> <td data-bbox="1570 431 1892 565">< 1000 m; za promjer vodica $\Phi = 0,4$ mm; (do 26 dB)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1314 565 1570 698">Srednje pretplatničke petlje</td> <td data-bbox="1570 565 1892 698">1000 m – 1800 m; za promjer vodica $\Phi = 0,4$ mm; (od 26 do 47 dB)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1314 698 1570 829">Duge pretplatničke petlje</td> <td data-bbox="1570 698 1892 829">> 1800 m; za promjer vodica $\Phi = 0,4$ mm; (preko 47 dB)</td> </tr> </tbody> </table> <p>Granice kratke, srednje i duge petlje određene su i primjenjuju se u metrima, a dane su i preko vlastitog slabljenja na frekvenciji 1 MHz.</p> <p>U konačnoj verziji Plana tekst na stranici 158 promijenit će se da bude jasniji i da glasi:</p> <p>„Dodatno, očekivane brzine praktično je moguće postići samo na kratkim pretplatničkim petljama (definiranima kao kraćim od 1000 m) i to na udaljenostima osjetno kraćim od najduljih petlji u toj kategoriji (primjerice 300m).“</p>	Kratke pretplatničke petlje	< 1000 m; za promjer vodica $\Phi = 0,4$ mm; (do 26 dB)	Srednje pretplatničke petlje	1000 m – 1800 m; za promjer vodica $\Phi = 0,4$ mm; (od 26 do 47 dB)	Duge pretplatničke petlje	> 1800 m; za promjer vodica $\Phi = 0,4$ mm; (preko 47 dB)
Kratke pretplatničke petlje	< 1000 m; za promjer vodica $\Phi = 0,4$ mm; (do 26 dB)						
Srednje pretplatničke petlje	1000 m – 1800 m; za promjer vodica $\Phi = 0,4$ mm; (od 26 do 47 dB)						
Duge pretplatničke petlje	> 1800 m; za promjer vodica $\Phi = 0,4$ mm; (preko 47 dB)						

<p>Točka 8.1.1 Pregled širokopojasne tehnologije</p> <p>VIPnet smatra da se GPON tehnologijom mogu postići bitno veće brzine od navedenih u opisu GPON tehnologije u članku 8.1.1 PRŠla, str. 153, gdje stoji: „GPON podržava brzine između 30 i 70 Mbit/s u dolaznom smjeru te prosječno dvostruko manje u odlaznom smjeru. Napredne tehnologije nudit će brzine iznad 100 Mbit/s.“</p> <p>Iz vlastitog iskustva u komercijalnoj implementaciji možemo potvrditi da se GPON tehnologijom postižu brzine od 500 Mbit/s, što je značajno odstupanje od opisanih brzina u PRŠlu. Dodatno, postižu brzinu od 500 Mbit/s, što je značajno odstupanje od opisanih brzina u PRŠlu. Dodatno, VIPnet ističe da, suprotno navedenom u PRŠlu, tehnologija GPONa omogućava simetrične brzine u dolaznom i odlaznom smjeru, a sve to, kao što stoji i u PRŠlu, uz bitno manje troškove implementacije i održavanja.</p>	<p>Primjedba se prihvaća.</p> <p>Sljedeći tekst:</p> <p>„GPON podržava brzine između 30 i 70 Mbit/s u dolaznom smjeru te prosječno dvostruko manje u odlaznom smjeru. Napredne tehnologije nudit će brzine iznad 100 Mbit/s.“</p> <p>biti će zamijenjen u konačnoj verziji Plana sa tekстом:</p> <p>„GPON podržava brzine preko 100 Mbit/s u dolaznom smjeru te prosječno dvostruko manje u odlaznom smjeru. Napredne tehnologije nudit će brzine bitno veće od 100 Mbit/s.“</p>
<p>Točka 8.3 Planirani infrastrukturni projekti na području obuhvata projekta</p> <p>U svrhu maksimalnog usklađivanja realizacije PRŠI-ja s planiranim infrastrukturnim radovima izgradnje ili rekonstrukcije potrebno je navesti detaljne vremenske planove izgradnje i rekonstrukcije te navesti sve detalje (točna lokacija, dužina) o području na koja se izgradnja i rekonstrukcija odnosi.</p>	<p>Primjedba se odbacuje.</p> <p>Ovi podaci su informativnog karaktera i navedeni su kao smjerokaz budućem projektantu za eventualno usklađenje s tim infrastrukturnim projektima u fazi projektiranja NGA širokopojasne infrastrukture.</p>
<p>Točka 9.2.1 Model A – tehnološke opcije u promatranom području</p> <p>U PRŠlu se navodi:</p> <p>„Prema ONP-u, najprikladnije tehnologije za primjenu modela A su:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ satelitski pristup ✓ UMTS/HSPA (3G) ✓ LTE (4G) ✓ WiMAX ✓ ADSL (DSL) ✓ Kabelski pristup (DOCSIS, HFC) i ✓ VDSL (FTTC) <p>Zbog načela tehnološke neutralnosti moguć je odabir i ostalih tehnologija.“</p> <p>Napominjemo da navedeni tekst, koji FTTH tehnologiju ne navodi kao najprikladniju za primjenu modela A, t. Privatnog partnerstva, nije usklađen s važećom verzijom ONPa.</p> <p>Smatramo da je, obzirom na zahtjeve brzina i usluga, FTTH apsolutno prikladna tehnologija u Modelu A, što prikazuje i njena primjena u europskim okvirima. Stoga bi FTTH tehnologiju trebalo uvrstiti među ostale tehnologije, kao jednu od najprikladnijih tehnologija za primjenu modela Čak se i u predmetu Europske komisije navodi da će veći intenzitet potpore biti omogućen za mreže FTTH, stoga molimo da se svakako izvrši gore tražena korekcija.</p>	<p>Primjedba se prihvaća.</p> <p>Tehnologija FTTH će biti uvrštena na listu najprikladnijih tehnologija za primjenu modela A.</p>

<p>Točka 9.6 Odabir investicijskog modela</p> <p>Prilikom odabira investicijskog modela potrebno je uzeti u obzir kompleksnost projekta s jedne strane, i raspoloživa znanja, iskustvo i investicijski potencijal s druge strane. Stoga je preporuka VIPneta da se kao investicijski model bira model A privatni model.</p> <p>Privatni operatori imaju dostatno znanje, iskustvo i kapacitete za provedbu potrebnih aktivnosti na projektiranju, izgradnji, upravljanju i održavanju mreže čim se smanjuje opterećenje za operativne kapacitete u tijelima NP-a. Dodatno, obzirom na investicijske troškove i potrebne iznose potpora u projektima, cijelu financijsku konstrukciju lakše je zatvoriti uz potporu privatnog operatora koji u određenom dijelu sufinancira izgradnju mreže čime su javni investicijski troškovi niži.</p> <p>Kako ne bi došlo do nerazumijevanja za sve dionika, ovdje se referenciramo i na točku 14.2.1 „Pretpostavke vezane uz investicijske modele“ gdje se navodi sljedeća konstatacija: „Operator koji upravlja mrežom poslovat će isključivo po veleprodajnom poslovnom modelu i nuditi usluge pristupa mreži svim zainteresiranim operatorima pod jednakim uvjetima“. Potrebno je jasno naglasiti da se navedene konstatacije odnose isključivo na Model B – javni DBO model gdje odgovornost za projektiranje, izgradnju i upravljanje mrežom u potpunosti preuzima tijelo javne vlasti gdje izgrađene mreže infrastruktura ostaje u trajnom vlasništvu.</p> <p>Drugim riječima, u Modelu A je predviđeno da se širokopojasnom mrežom upravlja po veleprodajnom poslovnom modelu i time omogući jednake uvjete pristupa mreži i pružanja usluga krajnjim korisnicima na maloprodajnom razini čime su osigurani uvjeti za maksimalnu kompetitivnost operatora, a time i dobrobit za krajnje korisnike usluga na maloprodajnom tržištu.</p> <p>Da zaključimo, u modelu A mrežom se ne upravlja isključivo po veleprodajnom poslovnom modelu već operator može pružiti i maloprodajne usluge.</p>	<p>Primjedba se djelomično prihvaća.</p> <p>NP će obavijestiti sve sudionike javne rasprave i NOP, te ostale zainteresirane dionike o odabranom investicijskom modelu po završetku izrade konačne verzije Plana.</p> <p>Tekst u poglavlju 14.2.1 konačne verzije Plana zamijenit će se tako da glasi:</p> <p>„U svim scenarijima pretpostavka je da će:</p> <ul style="list-style-type: none"> • se osnovati zasebno trgovačko društvo koje će obavljati poslovanje i koje će biti u sustavu PDV-a, • se po potrebi angažirati specijalizirane privatne tvrtke za pojedine aktivnosti projektiranja, izgradnje ili upravljanja mrežom, • operator koji upravlja otvorenom širokopojasnom mrežom poslovati isključivo po veleprodajnom poslovnom modelu i nuditi usluge pristupa mreži svim zainteresiranim operatorima pod jednakim uvjetima. <p>Ove pretpostavke mogu se, ali ne moraju odnositi na model A.“</p>
<p>Točka 12.1.3 Uvjeti sposobnosti</p> <p>NP kao jedan od uvjeta sposobnosti navodi: NEKAŽNJAVANJE. Navedeno nije sukladno Zakonu o javnoj nabavi (NN 120/16; dalje ZJN), jer eventualno nekažnjavanje gospodarskog subjekta/odgovorne osobe predstavlja osnove za isključenje iz postupka javne nabave. Stoga je potrebno isto brisati iz točke 12.1.3.</p> <p>Nadalje, financijska sposobnost definirana je odredbom članka 258 ZJN, a ne kako stoji i PRŠlju (čl 51 st 1 i st 2), pa je shodno tome potrebno izvršiti reviziju.</p>	<p>Primjedba se prihvaća.</p> <p>Tekst u konačnoj verziji Plana zamijenit će se tako da glasi:</p> <p>„Neki od uvjeta sposobnosti gospodarskog subjekta bit će:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sposobnost za obavljanje profesionalne djelatnosti, - ekonomska i financijska sposobnost sukladno čl. 258 ZJN, - tehnička i stručna sposobnost“
<p>Točka 12.1.6 Kriterij za odabira ponude</p> <p>U PRŠI-u poglavlju 4.4 „Ciljevi projekta“ navedeno je: „ Cilj projekta je realizirati mrežu koja omogućuje ultrabrz širokopojasni pristup za sve korisnike i koja je otvorena na veleprodajnoj razini, kako na aktivnom tako i na pasivnom mrežnom sloju.“, te u točki 6.1 „Ciljana razina podržanog širokopojasnog pristupa (značajni iskorak)“ navodi: „Iako definirani minimalni razina podržanog širokopojasnog pristupa (značajni iskorak)“ navodi: „Iako definirani minimalni uvjeti potrebni za značajan iskorak osim brzine pristupa ne postavljaju dodatne zahtjeve, opredijeljenosti NP prema otvorenoj mreži koja podržava ultrabrz pristup, navodi na osiguravanje oštrijih uvjeta. Cilj projekta je realizirati mrežu koja omogućuje ultrabrz širokopojasni pristup...“. VIPnet u potpunosti podržava navedene ciljeve te dodatno predlaže usklađenje kriterija za odabir ekonomski najpovoljnije ponude s</p>	<p>NP će obavijestiti sve sudionike javne rasprave i NOP, te ostale zainteresirane dionike o odabranom investicijskom modelu po završetku izrade konačne verzije Plana u kojem će biti navedeni i konačni kriteriji za odabir ponude ukoliko će odabrani model biti model A.</p>

navedenim ciljevima.

VIPnet dodatno daje svoje obrazloženje kriterija ENP: prilikom provedbe postupka javne nabave za odabir operatora, promijenit će se kriterij ekonomski najpovoljnije ponude. VIPnet se slaže, kao što je navedeno i u ONPu, da traženi iznos potpora mora imati najveći relevantni značaj, ali smatramo da predloženo tehnološko rješenje, njegova kvaliteta i dugoročnost moraju imati donekle isti (ako ne i jednak) udio.

Tehnološko rješenje mora podržati osnovne ciljeve OPKK tj. smanjiti digitalni jaz između urbanih i ruralnih područja, jaz između RH i EU, te raspoloživim bespovratnim sredstvima omogućiti pravovremeno ispunjenje ciljeva koji su uvodno navedeni na korist krajnjih korisnika i društva u cjelini.

Pri postavljanju kriterija koji se primjenjuju za odabir ponude naručitelj treba postupati u skladu sa sljedećim načelima:

1. Jednaki tretman i zabrana diskriminacije – kriterij za odabir ponude ne smiju biti diskriminirajući i ne smiju narušavati slobodu tržišnog natjecanja;
2. Transparentnost – kriterij za odabir ponude moraju biti unaprijed određeni i objavljeni.

Svrha ovakvog postupanja je osigurati da:

- a) potencijalni ponuditelji mogu pripremiti ponude na prikladan način u svrhu što boljeg zadovoljavanja postavljenih prioriteta od strane naručitelja;
- b) evaluacija ponude bude provedena na transparentan način, te što objektivnije;
- c) relevantni dionici (primjerice žalbeno tijelo, revizori, unutarnje kontrole, druga tijela vlasti s različitim nadzornim funkcijama ili gospodarski subjekti) mogu nadzirati postupke u svrhu sprječavanja upotrebe diskriminacijskih kriterija.

Kada se odabire ekonomski najpovoljnija ponuda naručitelja ekonomsku prednost pojedine ponude mjeri i uspoređuje s odabranim kriterijima vezanim uz predmet nabave koji služe za identificiranje „najbolje“ ponude. Pri korištenju kriterija ENP-a naručitelj osim cijene uzima u obzir i druge kriterije poput tehnološkog rješenja, kvalitete, roka isporuke ili usluga nakon prodaje. Svakom odabranom kriteriju naručitelj pridaje relativni značaj koji odražava njegovu relativnu važnost u odnosu na druge kriterije.

Svrha kriterija ENP-a jest odabrati ponudu koja nudi najveću vrijednost za uloženi novac. Vrijednost za novac znači optimalnu kombinaciju različitih kriterija (vezanih ili nevezanih uz troškove) koji zajedno zadovoljavaju zahtjeve naručitelja. Smisao traženja vrijednosti za novac jest u tome da naručitelj teži nabavi optimalne kombinacije značajki koje zadovoljavaju njihove potrebe. Dakle, različita kvaliteta, troškovi, dugovječnost, izdržljivost, itd. Različitim proizvoda koji se nude mjere se u odnosu na njihov trošak. U nekim slučajevima mudrije je platiti više za proizvod s niskim troškovima održavanja, nego platiti manje za proizvod s visokim troškovima održavanja, jer će kroz period amortizacije početno skuplji proizvod za naručitelja u pravilu biti ukupno jeftiniji. To je upravo slučaj odabira FTTH tehnologije, koja je primarno skuplja, ali u dugoročno je trajno rješenje, uz manje troškove održavanja te stoga u konačnici predstavlja ekonomski povoljnije rješenje.

Bitno je napomenuti da kod ekonomski najpovoljnije ponude ne mora svaki kriterij dodjele biti čisto ekonomske prirode. Javni naručitelj ne može zanemariti činjenicu kako faktori koji nisu isključivo ekonomski, nego

primjerice inovativni ili tehnološko razvijeni mogu utjecati na dodanu vrijednost ponude koju ona ima za naručitelja.

Drugim riječima, odabrani kriteriji moraju imati za cilj prepoznavanje ENP-a, odnosno ponude koja nudi najbolju vrijednost za novac, i ne može imati za cilj neke druge namjene. Ova činjenica uvijek se iznova naglašava u presudama Europskog suda.

Upućujemo i na primjer iz domaće prakse s osvrtom na Rješenje DKOM-a, KLASA:UP/Li-034-02/12-01/301 OD 12.lipnja 2012., gdje je naručitelj odradio predmet nabave i to cjelovito rješenje javne telekomunikacijske usluge za potrebe naručitelja. Kriterij odabira ENP.

Žalitelj u žalbi navodi da je ENP diskriminirajuće postavljen te da se istim omogućava prednost samo jednom tržišno najvećem operatoru koji na tržištu posluje godinama i koji će ostvariti najveći broj bodova u nadmetanju. DKOM je utvrdio da predmetni kriteriji nisu sukladni ZIN, odnosno temeljnim načelima javne nabave, te da naručitelj nije odredio vrijednosne pokazatelje na način da bi isti bili objektivni i omogućili ravnopravno tržišno natjecanje.

Kako bi bila zajamčena objektivnost kriterija koji se primjenjuju, te kako bi se spriječila neograničena sloboda izbora naručitelju, kriteriji moraju biti objektivni na precizan i što mjerljiviji način, tj. na način koji omogućava da ponuditelji pripremaju ponude uzimajući u obzir način na koji će se obavljati ocjena/evaluacija ponuda. Što su kriteriji objektivniji, precizniji i mjerljiviji, to je manja mogućnosti donošenja diskriminatorskih i proizvoljnih odluka.

Praktično govoreći, kriteriji koje naručitelj može primijeniti pri odabiru ENP-a određuju se tako da zadovoljavaju postavljene specifikacije. Naručitelj može u specifikaciji odrediti minimalne tehničke karakteristike (vrijednosti) koje svi ponuditelji moraju zadovoljiti, što se ocjenjuje po principu ispunjava/ne ispunjava i tada dodijeliti bodove onim ponuditeljima koji su ispunili traženi minimum. Bodovi odražavaju razinu koliko pojedina ponuda nadilazi minimalne tehničke karakteristike koje je naručitelj odlučio dodatno bodovati.

Isto tako potrebno je pojasniti da primjerice kriterij „dosadašnje iskustvo ponuditelja-broj aktivnih korisnika nepokretnog širokopojsnog pristupa velikih brzina na vlastitim mrežama“ nije u skladu s praksom Europskog suda pravde. Naime, u predmetu C 532/06 Lianakis AE protiv Alexandrouopolis, Europski sud je presudio da iskustvo, radna snaga i raspolaganje opremom ne mogu biti kriterij za odabir ekonomski najpovoljnije ponude. Prema navedenom, kod definiranja kriterija za odabir ponude treba izbjegavati navođenje općenitih formulacija, kao što su iskustvo, radna snaga i sl. Već je preporučljivo tražiti različite informacije, koje će se fokusirati na dobivanje odgovora na pitanje kako će se izvršiti predmet nabave. Prilikom definiranja kriterija ekonomski najpovoljnije ponude, naručiteljima treba biti cilj odabrati najbolju ponudu sposobnog ponuditelja, a ne najsposobnijeg ponuditelja. Stoga vrednovanje iskustva, radne snage i slično ukoliko i jest jedan od kriterija u ENP-u, njemu treba pridodati minimalni značaj u bodovnom smislu. Skrećemo pozornost na točku 2.5.4 ONPa u kojoj stoji da Npovi mogu na osnovu razumnih primjedbi i komentara operatora modificirati konačne kriterije i njihove relativne značaje u slučaju da isti mogu povećati kompetitivnost postupka javnog nadmetanja.

Dodatno, s obzirom da se početak operativnog rada mreže prema PRŠlu, očekuje od sredine 2020. godine, a završetak projekta do kraja 2020. Godine, govorimo o razdoblju u kojem će biti važeći novi ciljevi EU 2020 („Povezanost za Gigabitno društvo“), prema kojima će zahtjevi biti da je dostupnost širokopojsnog interneta s

<p>brzinama od minimalno 100 Mbit/s za 100% kućanstava, a 1 Gbit/s za sve bitne socijalne i ekonomske čimbenike.</p> <p>Ukoliko će se, prema predloženim kriterijima iz PRŠla, maksimalno bodovati najjeftinije rješenje (60%), ono povlači i, u trenutku operativnog starta projekta, zastarjelo tehnološko rješenje i minimalne brzine od 30 Mbit/s. To znači da će se 2020. godine završavati izgradnja zastarjele mreže pri čemu će se svjesno produbljivati jaz prema ostatku EU.</p> <p>Slijedom navedenog, VIPnet ljubazno skreće pažnju da raspoloživa bespovratna sredstva treba iskoristiti za izgradnju moderne tehnološki neutralne infrastrukture (uključivo fiksno mobilni bežični pristup koji nudi VIPnet) koja će svim kućanstvima omogućiti brzine od najmanje 100 Mbit/s, s mogućnošću jednostavnog prelaska na 1 Gbit/s, a svim glavnim pokretačima socijalnog, ekonomskog i gospodarskog razvoja (javni i gospodarski sektor) gigabitnu povezanost. S tim u vezi novi prijedlog tablice 50 iz PRŠI gdje se daje veći značaj tehnološkom rješenju, a sve u cilju odabira najkvalitetnije ponude u postupku javne nabave. U tom prijedlogu koji je priložen ovim odgovorima VIPnet predlaže da kriterij „traženi apsolutni iznos potpore u projektu“ iznosi 25% što i dalje ima najveći relativni značaj u odnosu na sve ostale kriterije.</p> <p>Nositelja projekta, dodatno upućujemo i na odredbu 9.1.1. iz PRŠIja koja podržava VIPnetove tvrdnje,. Te zaključuje da je financijski neisplative projekte dozvoljeno sufinancirati putem potpora do iznosa financijskog jaza, <u>ali uz uvijek da je projekt u svojoj operativnoj fazi financijski održiv.</u></p>	
<p>Točka 12.2 Odabir ponude</p> <p>U ovoj točki pogrešno je definiran tijek procesa. Naime po odluci o odabiru u postupku javne nabave, tj. odabirom partnera, ne zaključuje se ugovor, nego postupak javne nabave slijedi postupak dodjele bespovratnih sredstava. Stoga, radi pravne sigurnosti i pravne zaštite obje ugovorne strane, ugovor bi trebao sadržavati uvjetnu klauzulu, da je za isti potrebna prethodna suglasnost nadležnog tijela, te da se sklapa isključivo po odobrenju sredstava od nadležnog tijela.</p> <p>VIPnet ističe da navedeno stajalište nije u skladu s odredbama ZJN. Naime, prema ZJN poništenje postupka nije moguće ukoliko je javni naručitelj zaprimio samo jednu ponudu. Realno, za očekivati je da će u postupcima biti mali broj zaprimljenih ponuda, radi specifičnosti predmeta nabave. Navedeno potkrjepljujemo odredbom članka 298 ZJN, prema kojem je javni naručitelj obavezan poništiti postupak javne nabave ako: 1. Postanu poznate okolnosti zbog kojih ne bi došlo do pokretanja postupka javne nabave da su bile poznate proje, 2. Postanu poznate okolnosti zbog kojih bi došlo do sadržajno bitno drukčije obavijesti o nadmetanju ili dokumentaciji o nabavi da su bile poznate ranije, 3. Nije dostavljen nijedan zahtjev za sudjelovanje, 4. Nema niti jednog sposobnog natjecatelja, 5. Je cijena svih ponuda u postupku javne nabave male vrijednosti jednaka ili veća od pragova za nabavu velike vrijednosti, osim ako su u postupku javne nabave primjenjiva pravila koja vrijede za nabavu velike vrijednosti, 6. Nije dobio unaprijed određen broj gospodarskih subjekata ili valjanih ponuda za sklapanje okvirnog sporazuma, 7. Nije pristigla niti jedna ponuda, 8. Nakon isključenja ponuditelja ili odbijanja ponuda ne preostane niti jedna valjana ponuda, 9. Cijena najpovoljnije ponude je veća od procijenjene vrijednosti nabave, osim ako javni naručitelj ima ili će imati osigurana sredstva.</p>	<p>Primjedba se djelomično prihvaća.</p> <p>Konačna verzija ugovora sadržavati će članak kojim će ugovor stupiti na snagu po dobivanju odluke posredničkog tijela razine 1 (PT1) o sufinanciranju projekta EU sredstvima.</p> <p>Primjedba vezana uz drugi stavak članka 12.2 se prihvaća te se sljedeći tekst briše:</p> <p>„Ukoliko će broj zaprimljenih ponuda biti mali (npr. samo jedna ponuda), NP će se savjetovati s NOP-om i provesti dodatnu analizu ponude te prema potrebi donijeti odluku o poništenju javne nabave u skladu s odredbama ZJN.“</p>

Točka 14.2.4 Realna financijska diskontna stopa

U PRŠlu se koristi financijska diskontna stopa od 4% kao indikativna referentna vrijednost za operacije javnih investicija koje se sufinanciraju iz EU strukturnih i investicijskih fondova.

Smatramo da je predložena diskontna stopa preniska. Prilikom definiranja diskontne stope u PRŠlu kao inicijalnu treba uzeti reguliranu diskontnu stopu HAKOM-a koja iznosi 8,73% a u visini te vrijednosti se kreću i diskontne stope operatora. Dodatno, diskontne stope operatora definiraju se u skladu s uobičajenom poslovnom praksom i kao takve se koriste u kalkulaciji pojedinačnog poslovnog modela svakog operatora.

Skrećemo pažnju da preniska diskontna stopa može dovesti do pogrešnih zaključaka vezanih na poslovni model, a posebno u odnosu na potreban udio sufinanciranja sredstvima državnih potpora koja na takav način mogu biti podcijenjena.

Primjedba se odbacuje.

Sve financijske i ekonomske analize u nacrtu Plana izrađene su korištenjem metodologije vodiča Europske komisije „Guide to cost-benefit analysis of investment projects 2014-2020“. Europska komisija u vodiču preporuča diskontnu stopu od 4%.

Točka 14.3.2.1 Procjena rashoda za kapitalne izdatke

Tablica 86: Nominalni investicijski troškovi i troškovi reinvestiranja

U Tablici 86 navode se podaci o investicijama i naknadnom reinvestiranju u opremu prema pojedinoj vrsti tehnologije.

Vezano za zamjenu mrežne pristupne opreme rok od 5 godina je prekratak, s obzirom da je realan rok 7 godina (u praksi se uređaji koriste čak i do 10 godina). Također, napominjemo da su dani troškovi zamjene aktivne opreme u cijelosti krivo procijenjeni (3Mkn za VDSL/FTTC, 9Mkn za GPON/FTTH, 11 Mkn za P2P/FTTH). Ti troškovi su značajno niži u svim varijantama, a osobito za GPON/FTTH (cca 20 puta manja nego što je izračunato).

Primjedba se odbacuje.

Uz pretpostavku da porast pristupnih brzina zadrži svoj sadašnji trend (a za očekivati je njegov dalji rast), nakon 5 godina mogu se očekivati dvostruko ili trostruko veće pristupne brzine od današnjih.

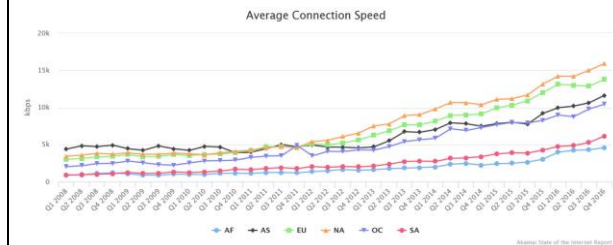
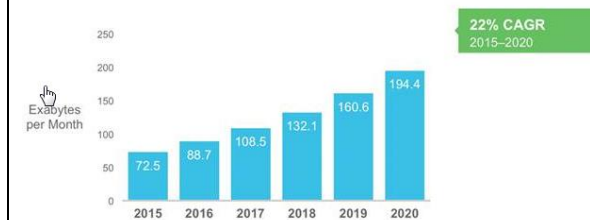

Figure 1. Cisco VNI Forecasts 194 EB per Month of IP Traffic by 2020

Source: Cisco VNI Global IP Traffic Forecast, 2015-2020

	<p>Takvi skokovi pristupnih brzina uzrokovani su uglavnom popularizacijom „jačih“ paketa u maloprodaji, te na taj način ovaj porast „prelazi“ i na prosječnog korisnika mreže. To povlači za sobom neminovnu potrebu za zamjenom mrežne pristupne opreme. Dulji periodi zamjene, kakvi su trenutno u praksi, otvaraju mogućnost za pad kvalitete usluge i zadovoljstva korisnika pa je stoga primijenjen preventivni umjesto reaktivnog pristupa eventualnim problemima krajnjih korisnika.</p> <p>Iz svega navedenog vremena zamjene mrežne pristupne opreme ostaju kako su prvobitno definirana.</p>
<p>Točka 14.8 Usporedba modela</p> <p>Smatramo da opciju sa VDSL odnosno FTTC rješenjem, kao i pripadajući financijski plan, ne treba razmatrati kao validnu opciju, jer ista ne omogućuje ostvarivanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> svih ciljeva projekta: PRŠI, Točka 4.4 Ciljevi projekta: „Cilj projekta je realizirati mrežu koja omogućuje ultrabrzni širokopolasni pristup za sve korisnike (100%) i koja je otvorena na veleprodajnoj razini, kako na aktivnom tako i na pasivnom mrežnom sloju“ ciljevi DAE: PRŠI, Točka 5.3 Mapiranje boja – NGA pristup:“Na području obuhvata projekta postoji manji broj adresa koje prema PPDŠP podržavaju brzine između 30 i 100 Mbit/s. Pretpostavlja se da se radi o VDSL tehnologiji što u konačnosti znači nemogućnosti ultrabrzog pristupa ispunjavanja ciljeva DAE. Dostupnost usluge je prostorno ograničena na usko područje u blizini mrežnih čvorova, a koristi se postojeća bakrena parična infrastruktura. Kvaliteta i brzina su ovisne o postotku korištenja, a trenutni postotak je vrlo mali pa se dugoročno mogu očekivati problemi s kvalitetom usluge. <p>te dodatno niže obrazloženo:</p> <p>Naime, VDSL tehnologija, čak i na jako kratkim udaljenostima od krajnjih korisnika ne može omogućiti brzine od 100 Mbit/s, a pogotovo ne simetrične brzine. Ako bi uz VDSL primijenili i određene tehnologije koje omogućuju veće brzine na bakrenoj pristupnoj mreži (vectoring ili G.fast), navedeno rješenje bi zahtijevalo postavljanje aktivne opreme još bliže krajnjim korisnicima (do 200 m), odnosno postavljanje velikog broja uličnih ormarića za smještaj takve opreme, što svakako poskupljuje gradnju takve mreže i predstavlja neučinkovitu gradnju. Ističemo da HAKOM potvrđuje da je potrebno efikasno graditi uz što manje troškove. Dodatno HAKOM prati razvoj tehnoloških rješenja uz osiguravanje ravnomjernog tržišnog natjecanja i osiguranja od postojanja bilo kakvih elemenata dominacije (detalji su raspoloživi na: https://www.hakom.hr/UserDocsimages/2017//izviesca_i_planovi/Godišnji%20program%20rada%20HAKOM-a%20za%202017.pdf).</p> <p>Vezano uz korištenje VDSL tehnologije upućujemo Vas na dokument u Prilogu 3.</p>	<p>Primjedba se odbacuje.</p> <p>Prema poglavlju 2.2 ONP-a:</p> <p>„Tablica 2-2 daje prikaz minimalnih brzina NGA širokopolasnog pristupa koje moraju biti podržane na mrežama izgrađenim uz potpore u sklopu Okvirnog programa. Navedene minimalne brzine predstavljaju zahtjev u pogledu ostvarenja značajnog iskoraka (engl. step change), koji mora biti ispunjen na svim NGA mrežama koje će se graditi u sklopu Okvirnog programa,„</p> <p>Brzine navedene u Tablici 2-2 mogu se ostvariti korištenjem VDSL/FTTC rješenja pa se stoga navedena opcija ostavlja u PRŠI-u.</p>

<p>Točka 14.8 Usporedba modela</p> <p>VIPnet skreće pažnju da u PRŠI-u nisu jasno definirane bitne pretpostavke za izradu poslovnog modela i financijskog plana projekta kako slijedi:</p> <p>1) Za potrebe projekta definiraju se bijela i siva područja. Upitan je broj korisnika koji će biti u bijelom području. Moguće su razlike u podacima u završnoj verziji PRŠIja. Ukoliko se ispostavi da prema iskazima operatora, koji su opravdani i mogu se dokazati, postoje siva područja, smatramo da će to rezultirati skupljom gradnjom po korisničkom priključku.</p> <p>2) U PRŠIju je procijenjena penetracija relativno visoka (6055 HH) te implicira da su svi potencijalni korisnici u bijeloj zoni. Ukoliko se očekivana bijela zona smanji, dovodi se u pitanje izračun financijskog plana projekta. Naime, nerealno velik broj aktivnih korisnika na bijelom području značio bi veće potencijalne prihode, jeftiniju gradnju po korisničkom priključku, a time i manje potreban iznos državnih potpora.</p> <p>3) Očekivani prosječni prihod po korisniku u iznosu od 300 kn je neopravdano visok (vidjeti komentar u točki „Struktura i razina maloprodajnih paketa“), što rezultira pogrešnom procjenom budućih prihoda</p> <p>4) Predloženu diskontnu stopu smatramo preniskom kao što je objašnjeno u točki 14.2.4 „Realna financijska diskontna stopa“.</p> <p>Nositelju projekta skrećemo pozornost na gornje četiri točke koje su ključne za pravilno procjenjivanje poslovnog modela. Posljedica korištenja krivih pretpostavki u izradi poslovnog modela dovodi do potencijalno značajnih odstupanja i nerealno niskih iznosa potpora koje će se planirati i tražiti za provedbu projekta, čime dolazi u pitanje opstojnost projekta.</p> <p>Naime, VIPnet, sukladno internoj procjeni troškova projektiranja mreže na području obuhvata projekta, smatra da je ukupan trošak za GPON/FTTH tehnologiju na dijelu aktivne opreme precijenjen, a na dijelu pasivne opreme i izgradnje podcijenjen.</p>	<p>Primjedbe se odbacuju.</p> <p>1), 2) - Javna rasprava se upravo zato i provodi kako bi se točno utvrdile bijele i sive zone. Shodno dostavljenim podacima od operatora bit će moguće utvrditi točan broj priključaka u bijeloj zoni, a time i izraditi preciznije financijske i ekonomske analize. Konačna verzija financijske i ekonomske analize bit će sadržana u konačnoj verziji Plana.</p> <p>3) - Predviđena cijena maloprodajnog paketa nije uključena u procjenu prihoda i kasnije financijske analize odnosno promatrani prihod se ne zasniva na istoj: Promatrani prihod u financijskoj analizi se zasniva samo na veleprodajnoj naknadi.</p> <p>4) - Sve financijske i ekonomske analize u nacrtu Plana izrađene su korištenjem metodologije vodiča Europske komisije „Guide to cost-benefit analysis of investment projects 2014-2020“. Europska komisija u vodiču preporuča diskontnu stopu od 4%.</p> <p>Visina troškova implementacije određene tehnologije zasniva se na preporučenim vrijednostima sljedećih dokumenata: Okvirni nacionalni program za razvoj infrastrukture širokopojsnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja, MPPI 2014; Studija odabira najpovoljnijih modela financiranja i poticajnih mjera za ulaganja u infrastrukturu širokopojsnog pristupa, MPPI 2012; Tehno-ekonomska obilježja izgradnje FTTH mreža, HAKOM 2011; Commission decisions on State aid to broadband, European Commission; .</p>
<p>Točka 17.1.2. Odabir rukovodstva projekta</p> <p>VIPnetov komentar se u ovoj točki odnosi na stručne kvalifikacije Voditelja projekta. Smatramo da je prekomjeran zahtjev za navedenu poziciju u vodu tražene 3 dokazive reference projekta planiranja, projektiranja, izgradnje i upravljanja širokopojsnom mrežom.</p> <p>Naime, voditelj projekta sa svim stručnim kompetencijama ili se bavi planiranjem ili projektiranjem ili izgradnjom ili upravljanjem. Navedene uvjete je trebalo postaviti alternativno, a ne kumulativno, tim više što se zahtijeva od potencijalnih ponuditelja i 3 reference u istoj stvari. Javni naručitelj treba imati na umu da se širokopojsne mreže grade komercijalno, vrlo rijetko, gotovo nikad, po javnim nadmetanjima, stoga potencijalni ponuditelji neće biti u mogućnosti dostaviti takve reference. Mrežu operatori grade svojim financijskim sredstvima, te ista ostaje u vlasništvu pravne osobe koja ju je izgradila, stoga na relevantnom tržištu gotovo da nema dokazive reference u navedenom predmetu nabave, ili ako je eventualno ima, to je u vrlo malom opsegu (eventualno tako nešto posjeduje vladajući operator), što je suprotno načelima ZJN-i. Ovim upućujemo NP da</p>	<p>Primjedba se odbacuje.</p> <p>Na samom početku ovog poglavlja izričito je navedeno da „u slučaju odabira investicijskog modela A (ili C) članove projektnog ureda će odabrati privatni partner sljedeći interne procedure vođenja složenih projekata.“. Ostali opisi se odnose samo u slučaju odabira investicijskog modela B, te se navedene stručne kvalifikacije i iskustvo smatraju apsolutno nužnima kako bi odabrani stručnjaci smanjili projektne rizike (a naročito financijske rizike) koji su očekivani kod provedbe složenih infrastrukturnih projekata od strane javne uprave.</p>

<p>kroz tražene dokaze sposobnosti naručitelja na određeni način opisuju od kakvog ponuditelja očekuju da nabavi usluge, robe ili radove. Naravno, traženi dokazi sposobnosti trebali bi biti u skladu s važećim propisima i praksom DKOMa. Uz potrebnu osiguranja kvalitetnog ponuditelja, prilikom propisivanja uvjeta sposobnosti, naručitelj se imperativno mora voditi načelom zaštite tržišnog natjecanja, načelom razmjernosti, načelom jednakog tretmana, te ostalih s time povezanih načela iz Zakona o javnoj nabavi. Ovisno o kompleksnosti predmeta nabave naručitelj bi trebao odrediti dokaze tehničke sposobnosti a koji su u vezi s predmetom nabave.</p> <p>Tako navođenje Npa u PRŠlju da Voditelj projektnih financija mora imati 5 godina staža u financijskim institucijama je krajnje neprihvatljivo. Ovdje se radi o projektu i predmetu nabave iz djelatnosti elektroničkih komunikacija, odnosno elektroničke komunikacijske infrastrukture, a koji nema nikakvu poveznicu s radnim staže, u financijskim institucijama, te smatramo da je isto suprotno dobroj praksi, kao i svemu što smo ranije naveli, a u vezi s načelima i traženim kompetencijama.</p> <p>Dodatno, skrećemo pozornost da svi uvjeti sposobnosti moraju biti vezani uz predmet nabave i razmjerni predmetu nabave. Ako javni naručitelj koristi kriterij za odabir iz uvjeta sposobnosti obvezan je u obavijesti o nadmetanju odrediti potrebne minimalne razine sposobnosti i odgovarajuće načine njihova dokazivanja.</p> <p>Uvjeti sposobnosti vezani su isključivo za gospodarske subjekte. Naručitelj definira uvjete sposobnosti i to uvjete pravne, poslovne, financijske i tehničke sposobnosti u dokumentaciji za nabavu kao minimalnu razinu koju očekuje da ponuditelji zadovolje. Uvjeti sposobnosti primjenjuju se pri ocjenjivanju koji su gospodarski subjekti kvalificirani i sposobni izvršiti ugovor o javnoj nabavi odnosno naglasak se stavlja na značajke gospodarskih subjekata i njihovu načelnu prikladnost za ispunjavanje potreba naručitelja.</p> <p>Obzirom da PRŠI kao dokument obvezuje NP-a u kasnijoj izradi dokumentacije o nabavi, smatramo da bi radi promoviranog načela transparentnosti u ONP-u, potencijalni ponuditelj već u fazi javne rasprave trebali biti upoznati s uvjetima sposobnosti, koji bi bili jasno i nedvosmisleno definirani.</p> <p>Slijedom svega navedenog, molimo Nositelja projekta da precizira koji je dokaz navedenih uvjeta sposobnosti iz PRŠI-ja, a sve sukladno načelu transparentnosti iz ONPa. Isto tako upućujemo Nositelja projekta, da naglasak i fokus stavi na najbolju ponudu, a ne na najsposobnijeg ponuditelja, ukoliko želi putem postupka javne nabave dobiti najbolje i najkvalitetnije tehnološko rješenje.</p>	
<p>Točka 17.2. Grafički prikaz glavnih projektnih faza</p> <p>Ishođenje potrebnih dozvola i suglasnosti:</p> <p>Kao što je vidljivo na grafičkom prikazu NP je predvidio samo 3 mjeseca za ishođenje potrebnih dozvola i suglasnosti. S obzirom na dosadašnju praksu realno je za očekivati da će za navedeno biti potrebno minimalno 6 mjeseci.</p> <p>U idealnom slučaju i uz podršku područnih ureda NP-a te promjenu zakonodavnih okvira iz područja gradnje i prostornog uređenja bili bi moguće ishoditi dozvolu u roku 3 mjeseca, ali praksa trenutno pokazuje drugačije (dozvole se izdaju u rokovima od 12 do 15 mjeseci).</p> <p>Nabava građevinskih radova i opreme:</p> <p>NP, sukladno ZIN, ne može određivati operatorima vremenski plan nabave građevinskih radova i opreme s obzirom da je to u nadležnosti ponuditelja koji sam određuje dinamiku isporuke i nabave robe i radova tijekom trajanja čitavog projekta. Stoga nema osnove da se na grafičkom prikazu vremenskog plana određuje 2 mjeseca za provođenje postupka nabave građevinskih radova i opreme. Ističemo da je isto nedovoljno vremena, te da će se nabava provoditi tijekom cijelog projekta, ovisno o fazi i potrebama projekta.</p>	<p>Primjedba se djelomično prihvaća.</p> <p>Rok za ishođenje potrebnih dozvola i suglasnosti bit će povećan na 6 mjeseci. Vezano na rok za nabavu građevinskih radova i opreme, smatramo da je rok primjeren, naročito u slučaju postojećih telekomunikacijskih operatora.</p>

Prilog 19.1. Prijedlog ugovora

Odredbom članka 307. St 4 ZJN propisano je: ako javni naručitelj za preuzimanje obveza mora imati suglasnost drugog tijela, smatra se da je ugovor o javnoj nabavi sklopljen na dan pribavljanja suglasnosti. Obzirom da ugovor, odnosno Odluka o odabiru neće postati izvršna do dodjele bespovratnih sredstava/suglasnosti MRFFEU, potrebno je u članku 1 dodati takvu rečenicu. Isto upućujemo NP da je potrebno u članku 1 korigirati članak 25 iz Zakona o javnoj nabavi, jer se poziva na Zakon koji više nije u primjeni, te je potrebno pozvati se na odredbu članka 86. St 1 ZJN 2016.

U članku 4 potrebno je dodati novi stavak 3 u kojem stoji: Ugovorne strane suglasne su da se rok dovršetka radova može produžiti u slučaju koji su izvan kontrole ugovornih strana a radi djelovanja tijela državne uprave ili drugih osoba s javnim ovlastima ili drugih opravdanih razloga koji su izvan djelokruga odgovornosti Npa i Operatora.

U članku 4 potrebno je dodati novi stavak 4 (a postojeći stavak 4 postaje stavak 5): Dodatno, ugovorne strane neće biti odgovorne za neizvršavanje bilo koje obveze iz ovog Ugovora ako je neizvršenje rezultat više sile – događaja izvan kontrole ugovornih strana i neovisnog od njihove volje, koji nije posljedica nepažnje ugovornih strana te koji se nije mogao predvidjeti, spriječiti, izbjeći ili otkloniti, a izravno utječe na izvršenje obveza ugovornih strana iz ovog Ugovora, ako pogođena ugovorna strana o tome obavijesti drugu stranu. Događaj više sile uključuje, ali nije ograničen na elementarne nepogode, loše vremenske uvjete, koji onemogućuju Operatora u započinjanju radova sukladno preuzetim obvezama, ratno stanje, štraj, embargo i restrikcije. U slučaju događaja više sile, pogođena strana će uložiti sve svoje napore kako bi se ispunile svoje obveze iz ovog Ugovora.

Članak 13 ne ispunjava svoju svrhu, s obzirom da kao što smo naveli ugovor ne obvezuje sve do pribavljanja suglasnosti drugog tijela, stoga ga je potrebno brisati.

Članak 19 potrebno je korigirati stavak 1 u dijelu koji se odnosi na visinu jamstva, koji ne može biti s PDV-om. Naime, sukladno čl.3. ZJN, javni naručitelj ne smije zahtijevati jamstvo za uredno ispunjenje ugovora u iznosu većem od 10% od vrijednosti ugovora bez poreza na dodanu vrijednost.

Članak 28 potrebno je brisati jer normativno ne ispunjava svoju svrhu. Naime, Odredbom članka 307. St 4 ZJN propisano je: ako javni naručitelj za preuzimanje obveza mora imati suglasnost drugog tijela, smatra se da je ugovor o javnoj nabavi sklopljen na dan pribavljanja suglasnosti, stoga ne stoji da je u slučaju neodobranja ugovor nevažeći, jer nije niti bio sklopljen.

Umjesto toga predlažemo novi članak 28: Operator odgovara Npu za štetu koja može nastati Npu zbog neispunjenja obveza Izvršitelja iz Ugovora. Iznos naknade štete može maksimalno iznositi do visine iznosa dobivenih državnih potpora.

Primjedbe su primljene na znanje, te će konačna verzija ugovora, koja može, ali ne mora sadržavati ove primjedbe, biti dio konačne verzije Plana.